

Veteranen en hun missies

Factsheet

Definitie

Volgens de Veteranenwet - die in 2014 van kracht werd – is een veteraan “de militair, de gewezen militair, of de gewezen dienstplichtige, van de Nederlandse krijgsmacht, dan wel van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger, alsmede degene die behoorde tot het vaarplichtig koopvaardijpersoneel, die het Koninkrijk der Nederlanden heeft gediend onder oorlogsomstandigheden dan wel heeft deelgenomen aan een missie ter handhaving of bevordering van de internationale rechtsorde voor zover deze missie bij regeling van Onze Minister is aangewezen.” Bij dit laatste kan men denken aan de vredesoperaties van de Verenigde Naties, de NAVO en de Europese Unie. Nederland kent vier hoofdgroepen veteranen, ingedeeld naar Tweede Wereldoorlog, Nederlands-Indië, Nieuw-Guinea en vredesoperaties.

Tweede Wereldoorlog

In de jaren 1939-1945 hebben ruim 380.000 Nederlandse militairen en gemilitariseerde burgers (koopvaardij) het Koninkrijk gediend. In en rond Nederlands-Indië dienden bovendien nog tienduizenden Indonesische (inheemse) militairen bij het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger (KNIL) en de Koninklijke Marine. Voor ruim 90% van de Nederlandse militairen was de oorlogsinzet door de snelle nederlagen tegen Duitsland (1940) en Japan (1942) van korte duur. De overige 10% kon in geallieerd militair verband (inclusief koopvaardij) de strijd voortzetten. 55.000 militairen verbleven jarenlang in Duitse of Japanse krijgsgevangenkampen.

Als gevolg van oorlogshandelingen (7.500) en ontberingen tijdens krijgsgevangenschap (8.500) kwamen ongeveer 16.000 militairen en gemilitariseerde burgers in dienst van het Koninkrijk om het leven. Er zijn momenteel bij benadering nog 3.500 Nederlandse veteranen van de Tweede Wereldoorlog in leven. Ruim 2.500 van hen staan bij het Veteraneninstituut geregistreerd.

- Veteranen en hun missies -

Nederlands-Indië

In de strijd tegen de Indonesische nationalisten, die op 17 augustus 1945 de onafhankelijke Republiek Indonesië uitriepen, zette Nederland in de jaren 1945-1950 ruim 170.000 (Indisch) Nederlandse en ruim 35.000 inheemse (Indonesische) militairen in. Doel was om een geleidelijke dekolonisatie onder Nederlandse leiding af te dwingen. Een groot deel van de bijna 130.000 naar Nederlands-Indië uitgezonden militairen was dienstplichtig (95.000) of oorlogsvrijwilliger (25.000) en is gemiddeld ongeveer drie jaar onder de wapenen geweest. De Nederlandse troepenmacht bestond uit ruim 120.000 militairen van de Koninklijke Landmacht, 15.000 militairen van de Koninklijke Marine en 70.000 militairen van het KNIL. Ongeveer 35.000 militairen die dienden bij het KNIL of de marine waren van Indonesische afkomst.

Tijdens of door dit grootschalige militaire conflict, dat op 27 december 1949 eindigde met de Nederlandse erkenning van de Indonesische onafhankelijkheid, kwamen bijna 6.000 militairen in dienst van het Koninkrijk om het leven. Van de ruim 150.000 militairen die na afloop van het conflict naar Nederland terugkeerden of kwamen (KNIL) zijn er momenteel nog circa 26.500 in leven. De Indiëveteranen vormen zodoende nog steeds een grote groep Nederlandse veteranen. Ruim 20.000 van hen staan bij het Veteraneninstituut geregistreerd.

Nieuw-Guinea

Toen Nederland in december 1949 de soevereiniteit over het grootste deel van de archipel aan Indonesië overdroeg, bleef het westelijk deel van Nieuw-Guinea in Nederlandse handen. Indonesië legde zich hier niet bij neer, zodat er in 1950 een politiek conflict ontstond dat uiteindelijk – als gevolg van Indonesische infiltraties – rond 1960 een steeds sterker militair karakter kreeg. Tot eind 1962, toen Nederland het gebied overdroeg aan de Verenigde Naties (dat het op zijn beurt in 1963 overdroeg aan Indonesië), heeft Nederland ongeveer 30.000 militairen ingezet. Door ziekte, ongevallen en gevechtshandelingen verloren ruim 100 Nederlandse militairen het leven. Momenteel zijn er nog ongeveer 13.000 Nieuw-Guineaveteranen in leven, van wie er 11.000 bij het Veteraneninstituut zijn geregistreerd.

Vredesoperaties

Sinds 1945 heeft de Nederlandse krijgsmacht wereldwijd te land, ter zee en in de lucht aan zo'n vijftig internationale vredesoperaties deelgenomen (zie voor een overzicht: www.defensie.nl). De deelname aan vredesoperaties heeft vooral vanaf de jaren negentig een grote vlucht genomen. Tijdens deze in karakter sterk uiteenlopende missies (van humanitaire hulpverlening en waarnemen tot vredesafdwinging en 'oorlogvoeren') heeft Nederland tot op heden ongeveer 90.000 militairen ingezet. Een deel van hen heeft aan meerdere vredesoperaties deelgenomen.

De militaire inzet heeft aan 190 Nederlandse militairen het leven gekost, van wie er 125 deel uitmaakten van de VN-troepenmacht in Korea (Korea Oorlog, 1950-1953). Van de militairen die in het kader van een vredesoperatie zijn uitgezonden, hebben er ongeveer 53.000 de dienst verlaten. Bijna 30.000 zijn er als veteraan nog in werkelijke dienst. Bij het Veteraneninstituut staan momenteel ruim 32.000 van de postactieve vredesmissieveteranen geregistreerd. De bijna 30.000 veteranen in werkelijke dienst krijgen eind 2014 hun veteranenpas uitgereikt.

In cijfers

	Nederlandse militairen (incl. koopvaardij)	Verliezen (afgerond)	Veteranen 2010	Veteranen 2014	Veteranenpashouders 2014 (indeling op grond van 1 ^e missie)
WO II	380.000	16.000	5.000	3.500	2.500
Ned-Indië	170.000	6.000	35.000	26.500	20.000
Nieuw-Guinea	30.000	110	15.000	13.000	11.000
Vredesoperaties	85.000	190	56.000	82.000	32.500
Totaal	665.000	22.300	111.000	125.000	66.000 (met ca. 76.000 missies)

Zoals uit de cijfers blijkt, vormen veteranen van vredesoperaties sinds 2010 een meerderheid binnen de veteranenpopulatie. Het totale aantal veteranen neemt de komende jaren naar verwachting af tot rond 100.000 personen. De sterfte onder de oudste veteranen wordt namelijk niet helemaal gecompenseerd met de aanwas van nieuwe vredesmissieveteranen. Die aanwas zal immers niet heel groot zijn, nu alle huidige militairen met uitzendervaring via de Veteranenwet al de veteranenstatus is toegekend.

Veteranenorganisaties

Tienduizenden veteranen hebben zich aangesloten bij een veteranenorganisatie of een reünieverband. Van deze organisaties zijn er bij het Veteraneninstituut ruim 500 bekend. De organisatiegraad onder de Indiëveteranen is nog steeds het hoogst. Hoewel het gros van de veteranenverenigingen en reünieverbanden uitsluitend beoogt de onderlinge band in stand te houden, heeft een aantal (grotere) veteranenverenigingen ook nadrukkelijk het behartigen van de belangen van veteranen als oogmerk. De belangrijkste organisatie op dat gebied is de Stichting Veteranen Platform, een koepel van ruim veertig veteranenorganisaties, die op het gebied van belangenbehartiging en veteranenbeleid als aanspreekpunt voor de overheid dient.

Nadere informatie

Deze factsheet biedt een overzicht op hoofdlijnen. Voor nadere informatie over veteranen of afgeronde militaire operaties kunt u de websites www.veteraneninstituut.nl en www.mindef.nl bezoeken. Het Veteraneninstituut is ook te bereiken via 088-334 00 50 (tel) of info@veteraneninstituut.nl (e-mail). Voor vragen op militair-historisch terrein kunt u bovendien ook contact opnemen met het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (070-3165836 of NIMH@mindef.nl).

Dit is een uitgave van het Veteraneninstituut.
November 2014.